

من شوی ب باوه رنامی کر نه ب که سایه تیا

هه قزینی خو

نقیسین:

نوژداره کا هناقسوئی

خواندنی گۆری وی بکهه. هه می مووچی من دهاته مهز اختن ل مالا خهسی، رۆزهکی و ب شهردهده که سقک من گۆته خهسیا خو نهز ژ نهو پیقه مۆچی خو ناده مه د دهستی ته، تو ب که یفا خو ب مهزیخی و نهز دهره مه کی زی نه بینم. ئینا ب هه می جورنهت گوته من (کچا من نی تو مابوو یه ل سهر گو هین مالا خو که سی تو نه درخواستی نه قروکه تو وهلی هاتی خو ژ من بلند تر ببینی) بو زانین خهسیا من باوه ر نه دکر نه زدی بیه بیکا وی. هندی هند دهاته نه خوشخانی لدهه من. من سهرم ژ خودکر و ترسیا نهز لیقه بیه. و دووباره گوته من (من تو یائینای دا زاروکیین من بخودان بکهی و یاری خو لی بیه زیخی) من تو نه ئینایی ب کول و مل بخوی و قه خوی و هه می ژ مه بیت.

زهلامی من هه می گوهداریا وی بو دایکا وی بوو. ب شیره تین دهیکی دگهل من دناخت کو نهز نافره تم و من چ بریار نین و بوچوونا من ب چ ناچیت، ههر هه یف هه قزینی من مۆچی من ژ من وهر دگریت تا نوکه تنی چهند دیناره کین کیم ژ مۆچی من ددهته من و موحاسه با من دکهت ل سهر وی یاری کیم یی ددهته من. ناخفتنا خوش ژ دهقی دهرناکه قیت. خوارنا خوش بیت یان نه خوش دی بیژیته ته چ ژ خوارنی چی نه کریه. هه می ددهته یی ناچچا گریه. ولسهری هه یقی دبیزیته من کا مۆچی ته و چ زیده بوویه. هندهک جاران دهیمه بازاری بو کرینا ییندقیان بتنی تیرا کرینا کهل و په لان و هاتن و چوونی ددهته من. نه کیم نه زیده. نهز خودان دوو زاروکه. هندهک جاران دکهفته ناقلی من داخووا بهردانی زی بکهه. لی بهری خوددهمه زاروکیین خو ژ ههرا خو لیقه دبیم. و بهروشاری ژیا نا من هه می یا دنه خوشیتدا وروژ بو رۆزی تیگه هشتن کیمستر لی دهیت و هه قریکه بهره ف زیده بوونی یه. لهورا من قیایه لقی کورته ژیا نا خو بو خوانده فنانان بدهمه خویاکرن. کو من شوی ب یلا خواندنی کر نه ب که سایه تیا هه قزینی خو. لی نهز باوه رم نه گهر که سانه کی بی خواندن با بهزرا من دا پتر دمن گه هیت. لی یا باش نهو بوو من پتر هه قزینی خو نیاسیبا. لهورا داخووا هه شیاریا کچان دکهه کو باوه رنامه و یلا خواندنی و زهنگینی و یاره و ترومبیل و زیر لایه کی ژیا نی یه و که سایه تیا کوری و مالاوی لایه کی دیه و گرنگترین لایه بو ژنی. نهز نهو زاروکا ب نازداری بویمه کچ و مهزن بوویم دمالا خودا نه قرو نه خوشترین رۆژ دبۆرینم دگهل هه قزینی خو. من بتنی یی مای لهس د له یادا و روح یامریه.

نهز ب دهلیقه که زترین دبیم نه قرو نهز کول و خه مین خو بشیم ب ریکا فی گو قاری دهر بېرم و خه ما خو پی سقک بکهه. ههروه سا داخووا لی بو رینی ژ خوانده فنانان دکهه ل من بپورن نه گهر نهز نه سیابم ناقی خو ل سهرگو تارا خو بنقیسم.

خه ما ههر کچه کی نهوه شوی بکهت و ببیته خودان مال و خیزان و بنه جه ببیت و بکه یف و خو سی دگهل هه قزینی خو رۆزین خو بیه ته سهر. ههر کچه ک پلان هکی دزیانا خودا ددانیت و کادی شوی ب کی کهت و کیه و چیه و چ نهسل و چ فهسله. لی پتریا کچان ب کوره یی شوی دکهه. بهری وان دمینه ب یاره ی و به لگه نا ما وی کوری دهیت دخوازیت. نهز نابیزم نه قه نه تشته ک گرنگه لی که سایه تیا کوری گه لهک فهرتره ژ یاره ی و یلا خواندنا وی. نهز ب نازک و نازداری ژ زاروکیینی هاتیمه خودان کرن و پهروه رده کرن و هیچ کیماسیه ک ل من نه بوویه تا من خواندنا خو ب دو ماهیک ئینای ل کولیزا پزیشکی و نهو مهز اختن مالا من ل من دکر هه می یخه مهت هندی بوو نهز رۆزه کی بخو سی بزیم. یلا من یا خواندنی نهز دسه ردا برم و بهری من دا ریکا خه لهت یا شویکرنی و نزانم دی چهوا هه قزینی خو هه لبریزم.

نه زدی بو هه وه پیچه ک باسی ژیا نا خو یا رۆزانه کهه بلا هه قسه نگاندن ژ لایه هه وه بیت.

ل ده می نهز هاتیمه خواستن و من زانی هه قزینی من خودان پله کا خواندنا باشه و چ جوداهی دناقهه را من و ویدا نینه ژ لایه خواندنی. من هه ست کر کو هه ما نه قه یه یا نهز لی دگه ریا م بی نهز بزانه کیه و چ هه ررو بیه هه نه یان دگهل باخقم و بزانه چ ره وه نبیریا جفاکی و خیزانی بگشتی لدهه هه یه. من باوه ر نه دکر دی من خوازیت و دی رۆزه کی شوی کهه. هه می هه قالیین من هه سیدی ب من دبر.

لی هه ررو بیریین من هه می رهش بوون. هه قزینی من ب وی یلا خو یا خواندنی، لسه ر هه ررو بیرین باب و باپیرا بریقه دجیت و چ نیاتی لدهه پهیدا نه بوویه. باوه ری ب من نینه. و جهز دکهت نهز کاری خو بهیلم وی زه چه تا

بەرسۆمەك بۆ گۆشا دلی خو فەكە

دژمارا چوووی دا د. فوزیە یونس ناریشا خو خستبوو بەرجاڤ و باسا ھندەك نەوەككەھیا دنایەھرا مامۆستایین زانکۆیا دھۆكا دا كرابوو بئایبەت سەبەرەت چەوانیا دابەشكرنا خانین زانکۆیا لاسەر مامۆستایین دھۆكا. ژبو روونكرنا فا چەندا مە قەستە ھێژا د. عصمت محمد خالد سەرۆكا زانکۆیا دھۆكا كر. ھێژای بگەرمی پێشوازی ل مە كر و بەرسقا پسیارین مە بقی رەنگی دا.

پ: سەر چ بنەرەت و پێوھرا خانین زانکۆیی دەھینە دابەشكرن؟
بەری بەرسقانا فا پسیارا دقیت بێژین كو نەركین مە دابینكرنا كەرستین پێشخستن و بلانكرنا ناستا زانینا وەك كەل وپەلین تاقیگەھ و ناھایا بۆ كولیزین زانکۆیا و پاسی نەگەر مە پا چینوو ھندەك كارین دی بگەین. مە ل زانکۆیا دھۆك زیندەتر ژ (٤٠٠) مامۆستایا ھەییە و بتنا چاریگەكا وان ژ خانین زانکۆیا مفاوەرگرتینە. ئایا دا بۆ یین دی چ بێژین؟ پراسا خانیا ناریشەییە و كیماسیەكا مەزن تیندایە. دادی و ماف تیندا پرۆسەییەكا گەلەك بژەحمەتە.

ھەر ئێك بەرا خو ددەتە بارا خو یا كەسی و ئەم بەرا خو ددەینە بەرژەوھەندیا زانکۆیا بشیوھییەكا گشتی. چەوانیا دابەشكرنا خانیا چقاتا زانکۆیا پا رادبیت لدویف ھندەك پێقەرین تاییەت وەك پلەو نازانفا زانستی، سالیڤ خزمەتا، بارا ژباریا خیزانا و... ھتد؛ بتنا ھندەك حالەتین، تاییەت نەبیت، كودیسان ھەرچقاتا زانکۆیا بریارا لاسەر ددەت و ئەز دبیزم بریارا چقاتا زانکۆیا یا باوھری پا كریە بۆ بەرژەوھەندیا گشتی.

پ: ئایا ھەوھ ھندەك حالەتین تاییەت (استثناءات) ھەبوونە؟
ئەز وەكو كەس دژی بارا تاییەتەم، بەئێ ریزا ل بۆچوونا پیرانی و بۆچوونا چقاتا زانکۆیا دگرم. ھەتا نھۆ بتنا مە دوو حالەتین تاییەت ھەبوونە. كوچقاتا زانکۆیا بریارا دایە و ئەز ژ پشەقانا قی بریارا مە بشتی دەرچوونا وا. مە دقیت بیزم نەو تشتین دەھینەكرن بۆ پاراستنا بەرژەوھەندیا زانکۆیایە و چینیەت ب رێكەفت ئێك پتر مقای ژا وەرگریت، بۆ نموونە نھۆ دەھ خانی بۆ نوژدارین تاییەتەند ھەنە كو بریكا وان دیراسا بۆردا قەبوویە و ھەرەوسا ب سەدان نەخۆشین بۆ چارەسەریا نەخۆشین خو دچوونە موپسل. نھۆ لدھۆكا چارەسەریا وان دەیتە كر، ئایا ئەقە جیاوازیە ئەم دكەین. ئەقە پاراستنا بەرژەوھەندا گشتی یە نەیا تاكە كەسی و ئەز ھەز دكەم بەرژەوھەندیا ھەمی كەسەكا بەیتە پاراستن.

پ: ئایا گرنگیەكا زیندەتر ب مامۆستایین ژدەر قەھاتی دەیتەدان؟ وبۆچی؟
دەربارە مامۆستایین ژدەر قەھاتی، ھندەك جارا ئەم پێدقی ھندەك تاییەتەندیاينە، و ئەم نەچار دبین ھەمی مەرجین وی پەسند بگەین ژ بۆ پاراستنا بەرژەوھەندیا گشتی. ما ئەگەر قوناعەك با مامۆستا بمینیت، بۆ مە باشترە، یانژی دویركەفتنا دابەشكرنا خانیا لاسەر مامۆستایەكا دھۆكا؟ ئەز ھیقیدارم، مامۆستایین دھوكا گەلەك قوربانی ییت داین و بلا بیئا خوھ فرەھ بگەن، و ئەز دوویات دكەم حالەتا وەك حالەتا مامۆستایا ژھاتی د. فوزیە ئێك ژوان حالەتا نە كو ھاتیە دویرنێخستن، نەو تنا ژی نینە. و ھندەك حالەتین دی ژی ھەنە. بەئێ باسا كو دادی دزانکۆیا دھوكا دا بریقەناجیت ئەز نزانم، ئایا دادی بەس د دابەشكرنا خانیا دایە، باشە دامەزراندنە، بەرزبوونا پلازانستی یە و پلین بەرپرسیا كارگێرینە... ھتد، ئەز دبیزم بەشەكا مەزن ژا بچە ھاتیە و ھیقیدارم بەرێخودان بلا بابەتیانە بیت و لدەما دیدەھانیا ژی راستیا ب ھەمی قە بێژین، نە پشكەكا وا و نە چ تشتین دیتر ژبلی راستیا.

پ: ئایا راستە. ئەوا ل زانکۆیا دھۆك چ (واسگە) نەبیت، ماف ژی نین؟
ئەز ھیقیدارم ھەمی كەسەك بزانیەت كەس نینە مە پێخیتە ژیر چ كفاشتن و واسگە كاریا، ئەم لدویف بەرژەوھەندیا زانکۆیا پینگافا دھاقێژین، وریژا لھەمی مامۆستایا دگرن و ھیقیدارین ژمە دلمايي نەبن، مە رەخنەییەكا مەزن ژ فا گوتنا ھەییە، ئەز نابیزم دادی سەدا سەد ھەییە؛ چونكە لاسەردەما پێغەمبەری (س.خ) بقی رەنگی نەبوویە، بەئێ دبیزم بەشەك ژ دادیا د لپین وا دایە. ئایا ئەو (واسگە) یا دسەرکەفتن یان سەرنەكەفتنا قوتابیا دا پەسنددكەت؟ ھەرەوسا ئەو ب چ واسگە بوویە سەرۆك بەش؟

پ: بۆ نەھیلانا فان جۆرە گازندا ھەوھ چ لبەرە؟
د. فوزیە ئێك ژوان كەسایە كو ئەز ب ھەفكارەكا نزیک ژ خو دانم و كەسایەتیاكا ژۆر باشە دزانکۆیادا بوونا وا وەك سەرۆك بەش بەلگەییە بۆ ریزلینانا مە، بەئێ دابین نەبوونا خانیا پەییوھندی ب گەلەك تشتاقە ھەییە، مە خانین زگوردا ھەنە ئی وا خانییەكا خیزانی دقیت، ئەقەژ لادویف یاسا بەری نوکە كو ئەم لدویف دچین، نابیت، دەنگا مەژي دگەل ھەوھ، و ھیقە نەق یاسایە نەمینت، چونكە خیزان، دەیباسن، خوشك و برانەو...تد، ئەز ھیقیدارم كو دپاشەرۆژا دا بشتین چارەسەریا وا و گەلەكین وەکی وا بگەین. ئی ئەز نەشیم، چ بەئینا بدم، چونكە د دەسلاتا مندای نینە. ھەرەوسا ئەز ھەول ددەم ژمارەییەكا مەزنتر ژ خانیا بێنە ئافاكرن، شوقە بێنە ئافاكرن دا چارەسەربیتەقە، ژبلی ھا چەندا ژي داخووا دكەین كو (سلفە) یا بدەنە مامۆستایا كو خانی پا بەیتە ئافاكرن چونكی ھندی مە خانی ھەبن، ھەرنەق ناریشەییە دا مینیت. چونكە ریزا مامۆستا سال بسالا زیندە دبیت. لدوماسیا سوپاسیا جەنابا تە دكەین و ھیقیدارین دپاشەرۆژەكا نزیک دا بارا ئابووریا گشتی بەرەف باشتربجیت. و كیماسیین ھەمی تەخین چقاكا چارەسەربین.